

Юрчишин В. М.

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри міжнародної та кримінальної юстиції
Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту
Національного університету «Одеська юридична академія»
м. Чернівці, Україна

Скуляк І. А.

кандидат юридичних наук,
голова Першотравневого районного суду м. Чернівці
м. Чернівці, Україна

**ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО КРИМІНАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ТА ЗАКОНУ
УКРАЇНИ «ПРО ПРОКУРАТУРУ» У ВІДПОВІДНІСТЬ ДО
ВИМОГ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ**

В Україні триває реформування системи кримінальної юстиції. У цій царині вже багато зроблено: змінено порядок кримінального провадження; встановлено нові правові засади організації та діяльності судів, органів досудового розслідування та адвокатури. Також досить активно у правозастосуванні впроваджуються європейські стандарти захисту прав учасників кримінального провадження. Дозволимо собі припустити, що із прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) зменшилася кількість свавільних обшуків і затримань, випадків фізичного та психологічного примусу з метою отримання доказів, незаконного кримінального переслідування загалом. Певні здобутки можна перераховувати й далі, адже якість проведення досудового розслідування перебуває на вкрай низькому рівні. Поряд із здобутками є і недоліки. На думку Д.Сироти та Т. Слободяник, однією з причин цього є формальний підхід до реформування інституту прокуратури, зокрема функцій прокурора у кримінальному процесі [1, с. 234].

Реформування органів прокуратури проводиться з метою повернення довіри населення до них. Як зазначають В.Малюга і К.Панасюк, під час проведення реформи органів прокуратури, законодавець має бути надзвичайно обережним, щоб не створити

правових перешкод у роботі працівників прокуратури [2, с. 58]. Прокуратура повинна мати статус незалежного правоохоронного органу, який визначено у ст. 1 Закону України від 23 грудня 1993 року «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» [3].

Прокуратура має бути наділена адміністративно фінансовою і функціональною автономією. Не однозначним є питання, які виконує прокуратура з огляду на їх законодавче регулювання [4]. Так, відповідно до ст. 121 Конституції України станом на 08 жовтня 2008 року на прокуратуру покладалося такі функції:

1. Підтримання державного обвинувачення в суді.
2. Представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом.
3. Нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство.
4. Нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян [5, с. 49-50].

Під функцією прокуратури слід розуміти – вид діяльності її органів які зумовлюється соціальним призначенням прокуратури й характеризується визначеним предметом провадження та спрямування на вирішення відповідних завдань.

Згідно з КПК України (ч.2 ст. 36) прокурор, здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням. [6, с. 33].

Водночас у ст. 2 Закону України «Про прокуратуру» однією з функцій прокуратури визначено «нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство». Натомість згадка про процесуальне керівництво досудовим розслідуванням міститься лише в частині 3 ст. 43 цього Закону, що присвячена «підставам для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності» [7, с. 48].

Аналіз законодавства України дозволив зробити висновок про те, що у державі наявні суттєві суперечності щодо функцій і повноважень органів прокуратури,

Зокрема, присутня законодавча неузгодженість функцій прокуратури (як і функцій прокуратури України загалом, закріплених у ст. 2 Закону України «Про прокуратуру») зі ст. 131-1 Конституції України, які після внесення змін відрізняються.

Так, у положенні Конституції (ст.131-1 у Розділі «Правосуддя») однією з конституційних функцій прокуратури визначено «організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку». Проте в Основному законі держави відсутня така функція як прокурорський нагляд за діяльністю органів досудового розслідування [8,с.53].

Отже, можна зробити висновок, що різні нормативно-правові акти, які регламентують організацію діяльності прокуратури в Україні, по-різному визначають її функції та повноваження. У зв'язку з цим, доцільним видається оптимізація функцій прокуратури у всіх вищезгаданих актах з метою однакового розуміння і тлумачення закону у такій редакції:

«На прокуратуру покладаються такі функції:

1) організацію та процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими (розшуковими) діями органів правопорядку;

2) підтримання публічного обвинувачення в суді;

3) представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом;

4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальному провадженні, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян».

Список використаних джерел

1. Д. Сирота, Т. Слободяник, Функція досудового розслідування прокуратури. Підприємництво, господарство і право №9. 2020. С. 234-238.

2. В.Малюга, К.Панасюк Регламентация функций прокуратуры Украины. Научный часопис национальной академии прокуратуры Украины. №2, 2016. С. 57-65.
3. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів / {Назва Закону в редакції Закону № 721-VII від 16.01.2014 - втратив чинність на підставі Закону № 732-VII від 28.01.2014; в редакції Закону № 767-VII від 23.02.2014} Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#Text> (дата звернення 22.05.2023).
4. В.М. Юрчишин. Проблеми удосконалення функцій прокурора на досудових стадіях кримінального процесу України / В. М. Юрчишин // Часопис Національного університету "Острозька академія". Серія "Право". 2012. № 1(5) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2012/n1/12yvmkpu.pdf>.
5. Конституція України: офіц. видання. Станом на 08 жовтня. К. : Центр учбової літератури, 2010. 80 с.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 березня 2023р. К.: ПАЛИВОДА А.В., 2023. 516 с. (Кодекси України).
7. Закон України «Про прокуратуру» :чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 16 січня 2023р. К.: ПАЛИВОДА А.В., 2023. 140 с. (Закони України).
8. Тертишник В.М. Конституція України. Науково-практичний коментар. Київ : Алерта. 2022. 430 с.

Богатирьова О.І.

доктор юридичних наук,
професор кафедри правоохоронної та антикорупційної
діяльності Вищого навчального закладу
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»,
старший науковий співробітник

***ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ
І ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ***

Назва зазначених мною тез полягає в тому, що правове регулювання прокурорської діяльності у сфері запобігання і протидії корупції в Україні базується на великій кількості